

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

VEU DE LA PLANA

SEMANARI DEFENSOR DELS INTERESOS REGIONALS

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

SOSCRIPCIÓ

Castelló al mes 0 25 ptas.
Fora, trimestre 1 » »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
COLON, 17 2.º

Tota la correspondencia a la Administració

SE PUBLICA TOTS ELS DISAPTES

No se tornen los originals, encara que no
se publiquen

Presentació

A tots saludem en molta reverència.

Get això anem a dir unes paraules. Som un estòl de gent jove que fa poc deixarem les besoroles y ara mamprem-nem tasea mes pedá. Guantnos al moviment general de ansia de vida millor, volém dedicarnos a la continua defensa de la cultura regional, de tota classe de interessos valencians, hui tan desciudats. A tots eridem perqüe tots nos fan falta. En molts tindrà un apoyo y una defensa el obrer de la ciutat y del camp; el obrer intel·lectual y tots aquells que senten en son pit idees nobles y tinguin ardenta sed de justicia.

En especial, preguem a la «Prensa», que nos considere com a germana mes giqueta pero... que ya pot soltarse de la mà.

A tots saludem en molta reverència.

La Redacció.

Los nostres ideals

Viure, resurgir tornar a ser los valencians dins d'Espanya lo que son la nostra Nació Valenciana en la quinzena centuria dins la grand Confederació Aragonesa, es a saber; lo Verbelocent y lo Cervell director, es a lo que nosaltros aspirem. Volem y designem, dit en altres paraules, lo Renaixement de la grand família valenciana, del grand poble valencià. Los que ací nos conguem y acaronem dins d'aquesta societat que diem regionalista, com podriem anomenar autonomista onacionista, portem al cor empeltat l'amor a la nostra Terra, y l'odi africà al Centralisme; convenguts que d'ell brullen lo decaiment de la nostra raça y l'an-

mia moral del nostre poble.—Creem fermament que la nostra història nacional fon interrompuda en lo sigei XVI per la unió de la Nació Valenciana juntament ab ses germanes Catalunya y Aragó a la Nació Espanyola; perque aquella dita unió no son feta de la manera democràtica qu'era us y costum en la nostra Terra, y de qu'en son bon exemple lo memorable consell de Casp; siné que son feta d'una manera arbitrària, sense mes pactes y condicions qu'el dret de cuixa representat pel casament de Fernan ab Isabel la de Castella. Per aqueixa unió feta d'una tan malastruga manera son possible als «malencolichs» Austries atentar primeralement contra lo nostre poder judicial, y tot seguidament introduir en les nostres terres la funesta Inquisició, que pronte havia de matar la tolerància religiosa qu'en elles havien establit lo rey Jaume y sos descendents, menant los destins gloriós del nostre poble y de la nostra raça a la anulació covada per l'anemic, arguellat y deprimit regnat de l'imbecil Carles II l'embruixat.

Felip V lo primer dels Borbons y les mes grand enemicos qu'ham tengut los valencians, a titol de conquesta y ajudat pels castellans clavà lo punyal de misericòrdia en mig del cor de la Patria Valenciana; suprimint les nostres llibertats forals, qu'havien fet del poble valencià hu dels mes frachs y progressius del mond; lligantmos al carro del centralisme castellà.

Nosaltros los qui formem aquesta Societat, conscients de la nostra missió en la història, pretenem bandejar lo Centralisme de la nostra Terra; infiltrant les idees autonòmiques al cor de la juventut estudiosa lliure y conscient, creant y fomentant la cultura casolana, sana y laboriosa, en oposició a la flamenca y sema que nos ha portat lo centralisme. Asperem a que la nostra llengua vernacular sigasola la parlada en la nostra llar; pels nostres camps y en les nostres viles; que siga ensenyada en les escoles publiques; en los instituts y universitats de la Regió; y que la educació y cultura del poble valencià vajen orientades, no cap al Centre format de races hidalgues, pero molt decadents y endarrerides; sinó cap a les nacions mes avangardadas d'Espanya y Amèrica que consumixen los nostres productes y ab les quals no sols volem sostindre y eixampliar l'intercanvi econòmic, sinó que també l'espiritual iniciat y sostenyt per lo nostre gran filosof Vives en los països del Nord d'Espanya, y per lo nostre excels poeta Ausiàs March en Italia allá en la mes floreixent època de la gloriosa Nacionalitat Valenciana.

Seguint aquestes orientacions la nostra Societat qu'aspire a ser lo centre y lo niu amorós de tots los joves y homes que sénten amor per l'estudi y per l'enaltiment de la raça, ha establít ya classes de llengua valenciana, an-

glesa y francesa y se prepare para estableixen d'alemany y d'italià, tant tort les necessitats ho demandaran.—A les anteriors classes de llengües hi seguirán en lo prop vinent curs classes d'història y de geografia de la regió valenciana. Si uniu a totes aquestes esperances (algunes de les quals, estan en via de realisació) la calor fraternal y apoyo qu'en aquest Centre de cultura hi han de trobar totes les manifestacions del geni dels nostres artistes, convendreu en que les nostres aspiracions patriòtiques ab l'adjutori de Deu tindrán pronta bella y falaguera realitat.—Però al fer lo resum dels nostres treballs y aspiracions tenim grand interès en desfer un gros érror.—Volem que la gent entenga com no ha entès dasta ora que al parlar de cultura valenciana, la nostra llabor no se limitarà a les reivindicacions ètniques o històriques. Sabem que aquestes han de precedir a les econòmiques; però estem fondament convenguts de que tot ideal de cultura y tota aspiració de autonomia y llibertat d'un poble deuen vindre acompañades y fonamentades de la sólida base de son benestar econòmic; perque si es cert l'afòrisme llatí: «Mens sana en corpore sano» aplicat al individuo hu es tant mes aplicat als pobles, perque los pobles famolenchs son pobles adormits y anèrichs que ténen lo cervell grosser y que en absolut careixen de voluntad y de conciencia.—Los valencians estem ab motiu enorgullits de l'avans de la nostra agricultura; avans degut al nostre propi esforç y en lo qual no hi te art ni part lo govern central, que no mes mos servix d'estorb; perque los delegats ací sols poden vindre a aprendre; may a ensenyar.—Però les tristes actuals circumstancies per què passee Europa, mos demostren quant quant brévol y fluixa es la situació econòmica d'un poble quand ronegament està fonamentat sobre l'agricultura. Un aconteiximent anormal qualsevol te prou força pera esclaparla y desferla.—Los pobles masclers que tindrán alé pera mantindre les lluites econòmiques, que s'avehinien, deuen demanar sa plaça en lo cam de la industria. Lo poble que mes química sabrá, lo qui millors màquines sabrá construir y lo que millor aplicació sabrá fer d'aquestes màquines a la transformació de les primeres matèries, serà lo qui triomfarà en la lluita de l'esvenedor.—Associem, puix, les aspiracions de reivindicacions ètniques y autonòmiques a les del progrés de les industries en Castelló primer; en los pobles tots de la regió valenciana seguidament, y vorem pronta figurar al nostre poble en lo concert dels pobles mundials, en lo lloch preferent que li pertoque per la sutileza de son enginy posada de relleu en la creació de ses obres artístiques que figuren entre les mes belles y espirituals de mond.

GAETÀ HUGUET.

LA PROVESO DE LA MADALENA

Este dia tan hermos,
Que socàrra 'l Sol la esquina
Lluint tan magestuos
En lo ceatje blavos,
Eus diu qu' es la Madalena.

Son les sis: ja en los carrers
La gent ha fet gran muntó.
Els balcons semblen rosers;
Tots se mostren matiners
Per vore la proveso.

Ja la campana María
Ab son batallar joiu,
Promou gran algarabía;
Y en son cridar d'alegría,
Ve la proveso! mos diu.

Els guardes del cam, primer,
Ab la carabina al braç;
Precedits per los macers
Pus serios que doncainers,
Son los primers qu' obrin pas.

Van seguint els shorfenets,
Portant cadaescú sa canya;
Tan ansiosos els pobrets,
Qu' es veu estan desinquietos
D'alpiegar a la montanya.

En mig d'estos, l'escola
Ab la interna arrastróns,
Que tansisquera ilum fa,
Pues que la porte apaga
Per no gastar canelons.

Tras del escola, seguís
En dos ringeres lo ciero,
Vestint de sobrepeix.
Y de sons caps sobreis
De teula, lo gran sombrero.

També de pontifical,
El Prest en lo centre va
Lluint la capa pluvial;
Portant la tradicional
Reliquia, presa 'n la ma.

Per fi, ja los alguacils,
(No els he vist mai sonrigent)
Obrin lloch a los edils,
Que fent cortesies mils
Van saludant a la gent.

Al front l'Alcalde major:
Portant a esquerra y... a dreta,
U y altre Gobernador,
Com presidencia d'honor
Qu' es la nota mes completa.

Y sarma gran tremolina,
Algarabía y soroll,
Cuant en la plaça Agustina
Los guardes, sa carabina,
Van disparant d'hasta 'l toil.

Seguís la proveso al dret
Sens pegar cap tropessó,
D'hasta San Roc de Canet
Aon almorsen, fan traguet.
Y proseguís la excursió...

FRANCESCH ALLOZA.

Festa de progrés

Poques nacions mondials contenen en llur territori ciutats, viles o pobles que celebren lo fet mes glorios y brillant de sons avant passats d' una traça tan sobresalient com en la nostra terra 's porte anyalment a efec, e la escullida festivitat de la Madalena.

Lo poble de Castelló, fidèl aymador de ses tradicions n' oblide, bé poden passar segles, lo grandios acte de la súa estableida 'n lo antic palmeral de Burriana, fita gloria d' aón arréle nostre desenroll progresiu.

Mitjansava l' segle XIII, temps de les Universitats y de l' esdeveniment a d' este pays del comerç y productes orientals qu' ens dugueren los palmers al tornar de les Crehuaes. Conquerides Burriana, Almagora, Borriol y altres pobles de la rodalá, somesos los vehíns del antic Castelló, lo mateix que 'ls de les esmentaes poblacions, al gran en Jaume primer, demanaren nostres progenitors d' aquest Monarca l' oportuni permis pera mudarse de la foya al plà.

Los bons oficis del entès lloc tinent en Ximen Peris d' Arenós facilitaren l' autorisació del Rey, sagellá 'n document públic, refrenat per lo notari Guillèm de Rocha en Lleyda a 8 de Setembre de 1251.

Un sabi arquitecte N. Alfons d' Arrufat dirigíles obres d' algar panys de cases y manà uetejar los obstacles presents per les malees, senillars, marginolleram y motersns de rebrotisos d' aquell terreno sempre embassalat per les aigües molls. Castelló, que avans de sa trasladaura tenia poqueta virtut, logrà comptar desde l' comeng de son novell establiment amb un escullat cens d' habitants.

**

La fluixor dels camins, y qu' els giquets, dones y vells estarien poc aveats o sense condición de xafarlos esta simbolitzat en les canyes c' argaren en les mans tots los que ixen a la processó de romeria. La creu baixeta que 'n ella 's porte, tal volta manifeste c' aquell jorn farie temps plovedor.

Un bon tall de fadrelleros ablo Jutje y Regiment d' aquell poble, vingué a donarlos la benvenguda, junt amb molta gent de caserins rurals com com Taxida, Almalafa, Vilamarc, etcétera. Y duyen gran abundancia de llums, de qual episodi mos han quedat les gayates.

L' hora d' entrá degué ser despuix de boqueta nit y avans de les *Animas*, per qual motiu se sol explicar que 'n la nit d' esta festa no 's recorde haure may tocat lo replic del *Ave María*, atribuintho a que a deixa hora no 's trobava ningú dins lo poble.

També 's creu que 'ls pobladors de les noves cases se pergueren pel camí, y venint per traveses els s' hi feu de nit, no podent al pronte topetarse ab la gent que amanida 'ls aguardave.

Antigament la romeria tenia lloc lo tercer dissapte (y no l' diumenge com ara) de Cuaresma. Los salms que 's se mitonen desde l' anà a la vinguda, demostren que 'ls feligresos caminaven regant precs de rogativa.

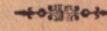
Los castellonencs donaren proves de cultural entusiasme y amor al treball, al pendre domicili 'n terres de bon cultiu dotaes de bones aigües de rec y en bona fortalea pera ser prou potables, y la fortitud y esforços dels antics habita-

dors del pujol en que hui vivim, fomentaren el estat a que ha abritat Castelló de ser capital de província y la millor flor del vergel qu' embaume, besat pel riu Millars, lo cel purissim de la Plana.

EMILI CALDUCH

Març, 1916.

Pro Cultura

Castelló, com tots los pobles, té una historia quin principi se pert en la nit dels temps, un orige de procedencia difícilissim de senyalar, per cuant apareix en la cronología de la época cartaginesa, servint de refugi a les tropes en ses lluytes ab los romans, y acas *Castalia* se remonte anda les primeres edats celíberes, tenint en conte sa situació, la fertilitat de son terreno y el bon clima.

La vera narració històrica de les vicisituts per que pasá *Castalia*, no començá anda que en 1233 fon conquistá als moros por en Jaume el Conqueridor.

Creixent dend' esta época en importància y necessitant mes camp ahon busca el sustent que a sous moradors faltaba, fàcil d' encontrar en los intrincats boschs que s' extenien dende la plaça anda les muntanyes, ahon ademés d' excellent caça, dormia un terreno fertilitzim, fon solicitat permís, qu' el Rey concedí en 1251 pera trasladar la ciutat al puesto ahon hui s' encontra, denominat llavors «Palmeral de Burriana» y abtota la pompa, aragonesos, catalans, francesos y morischs, que componien sa població flotant, vingueren a instalarse en el nou poble, quines obres foren encomanades al esforçat varó. En Alonso Arrufat.

La tradicional romeria que demà se celebrará a quin front va l' Excelentíssim Ajuntament y los señores Gobernaor civil y militar, solemniga la memorabile fita en que desd' el cerro de la Magdalena, abandonant les llars, vingueren els moraors de *Castalia* a fundar Castelló.

Les festes duren varios dies, la població sansera se engarlanda, sonen les músiques per los carrers y les notes pareixen cantar himnes de gloria y de recorts per aquells héroes, fundaors de nostre poble.

Pero falta algo. En l' espíritu progressiu y educador de nostres dies, falta la nota típica, el llaç que arraillaria la costum, pera que may se perguen tradicions tan hermoses d' orige y farien coneixer a tots els fills de Castelló el perqué de les festes de la Madalena enseps, que podría servir de mig educador e instructiu, escribint així una página nova d' eixe amor que nostres Corporacions Mestres han demostrat per la cultura.

Y eixe algo que falta, es, sencillament, asociar a la infància a tan hermosa festa. Aprofitant la excursió al Santuari, no seria difícil a

nostre Ajuntament organizar una jira escolar; fer que tots els gichs sens cap distinció, assistiren a la romeria y qu' en ella, se' els expliquera ab tot lujo de detalls, la página històrica que simboliça.

D' esta forma, quedaría cumplit el precepte legal de la festa anual escolar, ab una ocasió favorablement patriótica-local, y ab asò, si es cert qu' els recorts sons oracions qu' apleguen anda Deu, anirien acompañats de riales y cants infantils, que serien atres tants sufragis «in memoriam dels *Castaliens*.

FEDERICO G. RUBIRA.

COSTUMS DE CASTELLO

La romeria a la Madalena

A puntes penes lo sol
com infant de cabells rulls,
sonrient, precós, desenvol
obris os orientals ulls
y en hebreus d' or, tot ho envol.

Castelló, al unison crit
despera en dolços afans
y llestos ixen del llit
ghiquets, mitjansers y grans
eiximplantsels l'espírit.

Qu' aplega l' històrich dia
qu' en goig es deu celebrar.
Ya la campana Maria
en s' alegré boltejar
mos crida a la romeria.

Vida, llum, goig a brasats.
Pletòrich de benauranses
despera el poble en esclats
de típiques remembrances
de històrichs fets no oblidats.

Y al carrer brinca la gent
pa fer provisions de gola;
y es qu'en tots n'hiá un pensament
qu' es el d' omplir la batsola
cantant, ballant y rient.

Y brollantne d' alegria,
en la simbólica canya,
s' en van molts de romeria
a la històrica montanya
ahon pasen feliç lo dia.

Les chiques, com prets pomelis
de fines flors esclatant,
omplim l' espay de destel's
y l' ambient van perfumant
com les roses y els clavells.

Y els chicons, als suaus mormulis
del foix sagrat de son cor,
s' abrasen tots als arrulls
dels mistéris del omor
brollant dels femenils ulls.

Y a l'ombra del garrofer,
goja y fa'l boig tant tot hóm
donantli corda, l' plaer,
que olviden fins lo seu nom
no deixant ni un plat sanses.

Es una delicia el Toll
quant la procesó s' en vá;
mes no 'ls dich res del soroll
qu' els romers fan per l' aspirá
venint en lo rollo al coll.

Hi ha qui tant s'ha divertit,
qu' en posta de caragol
de retorn ve estomordit,

y avans de pondres lo sol
se li fa del tot denit.

L' altre creu qu' ha begut poch,
y al aire d' una masurca,
li fa a la bota un desboch
bailotejant en sa turca
y roncant com un renoch.

Este beu... un desficasí
gastant cara de formal,
tant, que casi y sens el casi,
creu vindre a la capital
y fa punta a... Benicasí.

Altres n'han fet un derroche
de Champany, y a mitat nit,
sommant que van dins lo coche,
marchats, fan desd' el llit
llei lleu vaso de noche.

Algúns en tren de les dos
s' en van per no tindre atre,
y ple d' alegria el cos,
venen en el de les quatre
fent la competència al gos.

Y quant baix la garrofera
está afaenat guisant
el cuiner, y es desespera
peque distret, traguejant
se li ha cremat... la cullera?

Y a lo millor mou la guerra
el ventet, que fentse l' maula
gran polsegüera desterra
y sentats tots a la taula
es mengen l' arrós en... terra?

Hi ha qui no d' una aguileta
de regrés, y per això
ni mala ni es desenqueta.
Sois fa cara de... lleu... tó,
cuant va a cambiar.. la peseta

Y encara que de Lledó
algú no puga pasar
per lo grós... del canyamó.
el rollo s'ha de comprar
pa vindre en la procesó.

A estos quadros de jumera
may els falta lo seu march
negre y trist, que desespera
per son sabor més amarrach
que la sal de la figuera.

Molt bonica es la pujá
mirant de baix la moutanya,
mem demprés, a la baixa
y apoyantse en verda canya,
p' als d' apeu... les tan pesá!

Y resibint la serena,
en pols a no cabren mes
y en la cara duhen la pena,
no cal preguntarlos res:
venen... ¡¡de la Madalena!!

JUAN B. VALLS.

Enrich Perales

La VEU DE LA PLANA al vore la llum de la publicitat creu cumplir ab un sagrat deure de companyerisme al expresar son fondo sentiment de condol per la mort del notable y genial periodista castellonenc Enrich Perales. Lo nostre sentiment no es sols perque ab sa mort ha perdut Castelló a hu de sos mes brillants escriptors, sinó perque a Perales que venie del camp federal lo consideravem com a de casa. Desempenyà lo carrech de Vice-President en la germana societat «La Nostra Terra». ¡Que Deu haja acullit en son si l' ànima del nostre bon amich!

ADVERTENCIA

Preguem al public mos perdone les incorreccions que note en lo present número, pues aquestes son degudes a la premura de tems per poder donar eixida a este semanari en lo present dia, a fi de rendir tribut a nostra festa tradicional.

Per falta de espay mos ham vist obligats a retirar articles y anuncis ya composts.

En los vinents procurarem subsanar la falta.

LA REDACCIO

MOLT BEN FET

Atenentse a les circumstancies per les que stem atravesant, el Exim. Ajuntament, a suprimit tots els gastos extraordinaris que la romeria a la Madalena li reporte, pero lo que no suprimis, com es moltnatural y llogich, son uns sentenars de botelles del delicios champagnet que pera remullar la gola els concejals y demés autoritats que a la festa assistisen, ha comprat al intelligent comerciant Lluís Catalán, en sa tenda del «Morito», Colón 61.

Preu, 1'25 Ptes la botella.

PRIMAVERA

De llum majestuosa ya s'ompli
(espai; aromes y trinos units al cel pujen;
Natura està alegre y a la Vida canta
estrofes d'amor... Es la Primavera
que amorosa torna, brindant a
(mans plenes
ses joyes preciades... Es que del
(mon l'anima,
que dormida estava, desperta a la
(vida
amor desijant... ¡que amor vida es!
Bella Primavera, rodeja de gales,
de trinos, d' aromes, de flors, d'
(alegries,
si foras eterna... ¡que dolça la vida!

RAFEL PARDO

VEU DE LA PLANA

No la sents, desde l'niu armó
(niosa,
Desde l'niu de verdor y de grana,
Desde l'niu d'or qu' está baix lo
(monte
Com auxell que piuleje baix l'ala
Y a sa mare amorosa l'auxili
Li demana en desitjos y en ansia;
No la sents, es la veu amorosa
La qu' el cor mos alegra y aixam-
(pla,
No la sents, es la veu de la mare
Es lo crit, es la veu de «La Plana»
Que a sos fills els demana energies,
Que a sos fills els demana constan-
(cia
Pera ferli lo grant qu' es mereixen
Els tresors que ses terres els guar-
(da.
Espanyols llevantins, que naixque-
(reu
Baix lo cel lluminós d'esmeralda
Que cubrix la preciosa campinya
D' el Desert al Castell d'Almenara;
A lo crit anyorós de la mare
Responeli ab lo cor y ab l'ànima

Y dieuli, tots fills, patria chica,
Corresponeu, ton amor proclamen
Y en ta dicha buscantells la seua,
Revestirte desitjen de ga'a,
Y al posarte les joyes, mostrarte
Ante tots com mereixes y en ansia
Dir a tots en l' orgull d'amor propi
¡Admireula es la perla d'Espanya!
Sols aixins respondreu amorós
A lo crit, a la veu de «La Plana».

DEMETRIO B. CASTEJON
Castellón 21 Marzo 1916.

Conversacions al vol

En una reunió se parla de lo cara que està huí la vida. Una señora atacá de «flato» para expresarse mes elegant, diu: es imposible el «mercat»; hoy he comprado una lliura de «favas» y me han costado «un reñó»...

iii CATASTROFIC!!!

— La escena en lo carrer Colón; protagoniste, un chiquet al qui sa mare obliga a parlar en castellá per ser «mas fino».

— Mamá!, ¡mama! al «gozico» de «Ram» «l'ham nungado con un fi'o»... Verdaderament fa molt «fino»...

— El dia de la jura, un jove cedix son puesto a una senyoreta, que puja a la tribuna.

— Pare, pare, sentes assí.

— No cale, no cale, no se moleste.

— Trevallar per «Veu de la Plana» es trevallar per el Renaiximent del reine valencia.

— En lo carrer, en lo casino, en cafés y bars; llixcen «Veu de la Plana».

— Si eres ver valenciá, propaga y llits «Veu de la Plana».

Necessitem bons y actius corres-
ponsals literaris en tots els pobles
de importància del reine valenciá,
principalment en los de la provin-
cia de Castelló, pera que nos
comuniquen tots els abusos que es
cometixquen en ses respectives
localitats, y nos tinguen al corrent
de cuantes millores y fets benemé-
rits se realisen.

— No contestarem si no se mos
escriu en valenciá.

Nostra ortografia

No podent en un principi aplicar totes les regles ortogràfiques valencianes qu'en rigor correspon-
drien, donarem a coneixer per ara les mes esencials, que l'lector po-
drá dependres y li bastarán per anar entenen nostres escrits.

C.—Sona igual que la S, encara que se ha de escriurec per raó de etimología. El so qu' esta lletra te en castellá no existix en valenciá.

G.—Sona con CH davant de les vocals e, i.

J.—Sona con CH davant de les vocals a, o, u.

N Y.—Equival a la Ñ castellana, que no existix en valenciá.

A B.—Equivalent a la preposició castellana CON. Fixemple: Trevallem tots ab fe, ab igual entusiasme por nostre Renaiximent.

FINS.—Preposició que equival al HASTA castellá. Eixemple: No's vorem fins la nit.

PUIX.—Igual que PUES en castellá.

ENLLA.—Igual que ALLA en castellá.

BORRONS

La fira de la Madalena

Cuant este periòdic vorá la llum, els castelloneros mes castisos, portant el menchar de fiambre se encaminarán al territori de la Madalena, mentres atres mes còmodos, enganchan les seus cavallerías, forman llarga y dreta caravana, se disputen el primer lloch pera arribar aon antigament estigué Castelló.

Dia consagrati pera conmemorar el bon pensament que tingueren nostres agüellos de trasladarse de aquella abrupta muntanya a ésta grandissima llanura, aondolsament la banya el tranquil mar Mediterrá, enviant les brises a la rica y fértil horta de la Plana orgull del reine valensiá.

Pera que servira de recort, es plantá en un' ampla plasa, una estatua d'un rey quin nom tots recordem, per haber donat a nostres antepasats permis pera vindre así a fundar nova població, pero me es mol dolorós vore l'abandono en que eixa estatua está. Hasta pera apanyaro millor han trasladat la fira d'allí a un puesto que encara que bonico, desdiu molt del recort que devien guardarli al rey En Jaime.

Culpa principal la té el Ajuntament, que'és el que fá y desfa.

També sa perduyt la bona costum de premiar al carro ó al ginet que mes adornat es presentave al desfile, presentant animat aspecte el carrer San Roch y demés afuents.

Nostra fira va decaent sensible-
ment, per falta de atractius, no-
tánse cada any mes chicoteta la
afluencia de forasters. ¡En tans que
ne venien a admirarla y quedarse
a vore! la famosa provesó!

Dels pobles mes lluntans se di-
xaben caure com a mosques en la
mel y raro ere la casa aon no ha-
ben hostes.

Pero ara iés. Unes cuantes case-
tes, uns caballets destortalats y has-
ta el any que ve. A éste pas desapareixera per complet la fira que per
sa historia deu el poble de Castel-
ló, pendre mes interès del qu'es
pren y no dixaro al capricho de
uns cuants que sols tenen sa vista
en la política.

Per últim diré, qu'el Ajunta-

ment grava el impots de les corre-
gudes de bous en alguns sents de
pesetes, impost en que se estrellen
els empresaris y occurix tot lo con-
trari de atres ajuntament que ve-
la per la atracció de forasters, in-
clus subvencionen als empresaris
y eixa es una de les principals cau-
ses de que enguany no tingam co-
rreguda de bous.

Y asó ho deu depolar el comerç
en general, prinsipalment els fon-
distes y amos de bars.

JOAQUÍN CASTELLÓ

RETALLS

APUNTS DEL NATURAL

La Venta del «Lluer» distant de la capital a un kilòmetre, junt per junt al santuari de «Llidó», es punt fix de reunió dels llauradors de la partida de «San Roch».

Guia per mon humor, per mont caràcter franch, alegre, bullanguero, en una paraula «valenciá», allí m' en camí cansat de rodar per plases y carress.

Entre les no poques mirades de raspall, les burles per lo baix, flsgones, causa de la extrañeza de vo-
re per aquella casa un «sinyoret», me asentí en un banquet davant de mugrenea tauleta, dispost a do-
nar principi a un «piscolabis», qu,
em flu servir, y entre més y més,
escrudinyar, fixa la mirá y atent l'
oit, en les conversacions d' aque-
lla gent.

Era aquell pareje, un verdader quadro valencia; el blau sél, limpít,
sens un nugolet que san sublimi-
tat empanyara, se mostraba seré;
un ben treballat encanyisat que tanque el «merendero», apenes si
deixa penetrar els dorats raigs,
que rieller Febo envia. Fresc lle-
vant, fa mes agradable la istancia
en aquell punt.

Así el rasgechar d' una guitarra;
allà, un fornít, y arrogant chicón,
entona una cobla, impregnante
d' eixa candensia dels cantars re-
gionals.

Batisen palmes acompasades un estol de gent divertida que rode-
cha al cantador. Tot es alegria,
bullisi.

Alguns vellets secs i rugosos, es-
tan rodjant un curpulent plat de
«lasafá», en son corresponent bota
de ví. Ab marcá alegria recorden
la festa de la Madalena; festa qu'
en el dumenge venint debia cele-
brarse..

— Que, y tú Vaoro anirás també
a la Madriena?

— Mes faltara Quico; saps que
soc Castellonero pur, anant 63
anys seguits a escoltar el «Oberes
Deus... i Santa María Magdalena»
y pera lo poch que me queda de
viure en este mont vulch cumplir
en lo que ma consència me dicta,
saps, y com ésta a tots els que de
Castelló sóm mos diu que deben
anar, aniré.

— Pues conta en un Vaoro. En
lo «Toll» se vorem, y despresa chano,
chano, hasta «Canet» y allí

«mos y traguet» y després a la Madalena! Y sons ulls anaren a fixar-se ab àvida mirá, en l' antiga Castalia que, entre les elevades muntanyes, apareix com copos de verja neu...

Creute llegidor, que pera mí font vesprà molt felis poder escoltar les ragonades conversacions d' aquells vellets d' arrugá front y de cabeils d' alba y venerables.

Per vora del polsós camí, estret y llarg com blanca veta sens fi, allumenant esplendidament per la lluna, anava camí del poble recordant la vesprà distreta que pasí al costat d' aquelles sensibles gents, modestes, sens ninguna pretensió, pero verdaders admiradors de son poble y de les gloriose tradicions del mateix, y pera els qu' es un deure sagrat, el assistir a peu a la venera ermita de la Madalena sens qu' els pese els sisant' anys... y em diguí. Aniran tots els que a ésta romeria assistisen en la mateixa devoció que estos vers castellonenses?

La lluna, me fui una revelació donantme la resposta, escobullantse per entre uns clars y fantastics nugolets...

FERRAN FALOMIR.

CRONICA

En l' alqueria de nostre amic Manuel Adell, celebraren lo Diumenge passat una fraternal verena en honor del distinguit lliterat En Josep Barrachina, el companys y admiradors d' aquest, ab raó de son últim e inspirat cuento de propaganda regionalista, entitulat «Vol d' aliga», que tantes lloanges li ha vallgut.

Al darrer: l' inspirat poeta Piñarch, ab enaltides frases, brinda, posan de rrelleu los mérits y envetjoses qualitats literaries qu' emboiten al esmentat ecrivit.

Seguidament l' amic Francesch Alloza, llisqué una improvisa e inspirada poesia entitula «A tú; amic de l' ànima», que fon, premiá ab forts picamans.

El homenatjeat ab sentides paraules, doná les gracies a tots cuans habien pres part en la festa qu' en honor seu (encara que inmereiscú) se celebrae, esperant qu' ésta siga lo mes ferm llag qu' mos unixa e identifique, pera que tots juns mamprenguem fortia lluita en pró dels nostres ideals.

L' estimát Sanchis, tragué variés fotografies dels concurrent.

La mes corál enhora-bona al distinguit company Barrachina, y que no sigue aquest, l' últim treball que brinde son escarit servell.

**

Joventud Regionalista

Habent finit lo plazo d' admisió pera matricularse en les classes de Valencià, Francès i Anglès, quedan definitivament tancades les

mateixes, logrant la comisió organitzadora d' estos estudis un exit tan per la concurrencia com per la constància y laboriositat que en estos se desplegue.

**

GARCIA BRAVO

Ha mort en Barcelona, el que hasta fa poc, fon registrador de la propietat en Castelló.

Perdem en García Bravo, a un consequent regionaliste, home de molta valia per son privilegiat talent, y persona piadossísima que sacrificá gran part de sá fortuna en be del menesterós, treballant ab entusiasme inimitable per les Conferencies de Sant Vicent de Paul.

Estes foren sa escullida obra, son somni daurat al que no regatja un moment de descans y bon viure.

Fecon poeta, fon també, que sabé sápique cantar en nostra dolçallengua les belles totes, y sanes costums del antigor de nostra terra, a les que dona ab sa màjica llira el colorit de la realitat, y feu colocar nostra lliteratura en lloc privilegiat, fense acreedor al lloer de la gloria y a les alabanges justes que tota Valencia com a fill predilecta li prodiga.

València insigne, que lluitá per lo resurgiment y llibertat de son poble al que mai pogué vore inicuament esclavigat.

VEU DE LA PLANA plora vui sà perduta.

Ora de justicia patriòtica y social fon ia de García Bravo.

¡Descanse en pau!

Preguem als sinyors que no estiguén conformes en rebre VEU DE LA PLANA, siguin servits el tornar el present número a esta Administració, puix de lo contrari s' els tindrà com a suscriptors.

EDUARD VICIANO

PAQUETERIA.—MERCERIA
ALTES NOVETALS

Gran surtit en colls «Pierrot», «Olga», corbaires «Nortón».

Caballers y Colón, 20

Sabatería DE JAUME GONZALEZ

Calçots de última novetat.
Especialitat en el ralcat a la mida.
20, Enseñanza, núm. 20
SUCURSAL EN LA FIRMA

Imp. V. Bayo, Vera, 3

RELONGERIA DE EDUARD PARÉS

GONZALEZ CHERMA, 76

Relonges de les millors marques, cadenes, dijes, ulleres y gafes de totes classes. Gemelos Teatre y camp.

PREUS SENS COMPETÈNCIA

NOTA.—Esta casa servís en l' acte les recetes d' els Senyors Oculistes, ab cristals esfèrics, cilíndrics o combinats, garantificant la exactitud d' els mateixos.

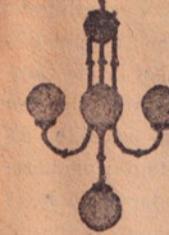
LAMPARES OSRAM

A 1'90 PTES. DE 5 A 50 BUJIES

Marca wolfram a 1'40 ptés, de 5 a 50 »

» Vulcan a 1'30 ptés. lámpara

» Madrid a 1'30 ptés. »

Inmens surtit en aparatos pera gabinet, saló y menchaor

Fornitos. Planches. Cazos y Fes eléctriques.

COMPLET SURTID EN MATERIAL PERA INSTALACIÓNS

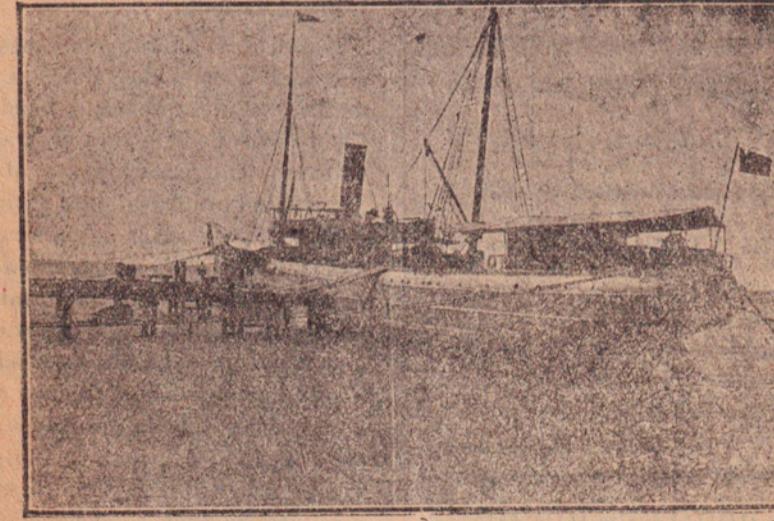
LAMPISTERIA DE PERE FECED

González Chermá, 78

LINEA DE VAPORES TINTORÉ BARCELONA

Servicio fijo y semanal entre Castelló y Barcelona

PER EL MAGNIFIC VAPOR

FRANCOLÍ

Travesia rápida.—Llum elèctrica en tot lo barco.—Telegrafia sens fils.—EXIDES: De Castelló, Diumenge 11 matí.—De Barcelona, Dimarts vesprà.—La càrrega s' admittix en Barcelona, el dilluns; en Castelló, el dimecres.

PER INFORMES A DOMENECH CERT SIA, PLAZA DE LA PAZ, NÚM. 3.—CASTELLÓ
PASES COLÓN, 11.—BARCELONA

Moderna y lujosa

SUCRERIA Y CERERIA DE

VICENT BLASCO

Especialitat en tortaes «Mokas», ramillets y dolços de fruta.
GONZALEZ CHERMA, 56

Per lo bones y barates
t' emportarás un gran chasco,
Si et compres uues sabates
en l' establecimiento del «Barco».

Joseph S. Felix, Plaza de la Verge
de la Pau, núm. 9 VALENCIA
(Sucursal en la Fira)